VLAAMS PARLEMENT

ZITTING 1995-1996 4 JULI 1996

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

– van de heren Tuur Van Wallendael en Christiaan Vandenbroeke –

betreffende het hanteren van een correct taalgebruik zonder overlast aan vertaalwoorden

VERSLAG

namens de Commissie voor Cultuur en Sport
uitgebracht door de heer Gilbert Vanleenhove

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer Louis Bril.

Vaste leden : de heer Joachim Coens, mevrouw Riet Van Cleuvenbergen, de heer Walter Vandenbossche, mevrouw Mieke Van Hecke, de heer Marc Van Peel ;

de heren Louis Bril, Jozef Browaeys, Marino Keulen ;

mevrouw Kathy Lindekens, de heer Michiel Vandenbussche, mevrouw Gracienne Van Nieuwenborgh ;

de heren Frank Creyelman, Emiel Verrijken ;

mevrouw Nelly Maes ;

de heer Jos Stassen.

Plaatsvervangers :

mevrouw Brigitte Grouwels, de heren Freddy Sarens, Eddy Schuermans, Gilbert Vanleenhove, Hugo Van Rompaey ;

de heer Freddy Feytons, mevrouw Marleen Vanderpoorten, de heer Dirk Van Mechelen ;

de heren Peter De Ridder, André Van Nieuwkerke, Tuur Van Wallendael ;

de heren Pieter Huybrechts, Felix Strackx ;

de heer Herman Lauwers ;

de heer Jos Geysels.

Zie :

149 (1995-1996)

– Nr. 1 : Voorstel van resolutie

– Nr. 2 : Amendementen

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Cultuur en Sport besprak op 2 juli 1996 het voorstel van resolutie van de heren Tuur Van Wallendael en Christiaan Vandenbroeke betreffende het hanteren van een correct taalgebruik zonder overlast aan vertaalwoorden.

I. TOELICHTING

De heer Chris Vandenbroeke stelt dat de zegswijze "De taal is gans het volk" het eigene uitmaakt van een volksgemeenschap. Uit de beleidsbrief "Cultuur, gezin en welzijn in Vlaanderen. Werken aan netwerken in een menswaardige samenleving" van 19 oktober 1995 van de minister van Cultuur, Gezin en Welzijn leest hij het volgende citaat voor : "*Taal is hèt eerste instrument voor communicatie en identificatie. Via de taal leren mensen zich ontwikkelen. Onze taal is een belangrijk instrument voor culturele ontplooiing*" (Stuk 129 (1995-1996) – Nr. 1, p. 13). Op de tweede plaats stelt hij vast dat het taalgebruik cruciaal is geweest in de geschiedenis van de Vlaamse ontvoogding. Vandaag wordt deze verworvenheid op de helling gezet omdat de zuiverheid van het taalgebruik sterk onder druk staat van de opkomst van tal van Engelstalige termen.

De indiener stelt daarom voor om via een veelheid aan initiatieven, zoals via het onderwijs, deze opmars in het gebruik van vreemde woorden te stoppen. Op de eerste plaats pleit hij er voor deze vorm van taalverloedering te weren in officiële en semi-officiële publicaties. Hij beklemtoont dat het te pas en te onpas gebruiken van vertaalwoorden ook de dualiteit in de samenleving met verstaanders versus onwetenden versterkt.

De heer Tuur Van Wallendael sluit zich aan bij het voorgaande. Beide indieners staan positief tegenover meertaligheid en stimuleren de creativiteit in het taalgebruik. Toch maakt hij zich ongerust over het Nederlands als kleine taal. Een kleine taal kan immers niet optornen tegen vooral het Engels dat zeer sterk in opmars is via de nieuwe multimedia en vooral bij de jeugd via popmuziek. De terminologie in de sector van de multimedia is sprekend voor het gestelde probleem. Personal computer, save, delete, print, enz... zijn woorden geworden uit het dagelijks taalgebruik. Hij verwijst daarbij naar de beleidsbrief "Multimedia in Vlaanderen. Vlaanderen sterregio op de informatiesnelweg" van 30 april 1996 van de minister-president van de Vlaamse regering waarin vele Engelstalige termen met betrekking tot de multimedia werden opgenomen (Stuk 295 (1995-1996) – Nr. 1).

De spreker heeft nog enkele andere bedenkingen bij het taalgebruik. Hij merkt op dat vele woorden die een mooie betekenis hebben, verloren dreigen te gaan of totaal verkeerd worden gebruikt. Bovendien meent hij dat de Vlaming een minderwaardigheidscomplex heeft over zijn taal. In deze zin gebruikt men in plaats van de term "Vlaanderen", meer en meer de term "Flanders". Hij is er echter van overtuigd dat de naam van iets in zijn oorspronkelijkheid gebruikt wordt als het kwalitatief ook goed is. Het is volgens hem een vorm van intellectuele luiheid omdat men niet meer wenst na te denken over het taalgebruik, wat tot gevolg heeft dat de taal verarmt.

II. BESPREKING

– De voorzitter stelt een technische correctie voor om de woorden "de Vlaamse Raad" te vervangen door "het Vlaams Parlement". De leden van de commissie gaan hiermee akkoord.

– Een *eerste* spreker stelt dat de Vlamingen een klein volk zijn, dat in de loop van zijn geschiedenis vaak door vreemde mogenheden werd onderdrukt. Dit heeft gevolgen voor de taal. Enerzijds zijn er vele termen uit andere talen in de Nederlandse taalschat opgenomen en vernederlandst, en anderzijds werden sommige termen letterlijk overgenomen. De spreker stelt vandaag echter vast dat jongeren, door toedoen van de overwegend Engelstalige muziek- en multimediawereld, niet alleen de vreemde woorden overnemen, maar zelfs ook Engelstalige zinsconstructies gebruiken. Niettemin stelt hij vast dat in de computerterminologie een aantal Engelstalige woorden reeds vernederlandst worden. Men spreekt al niet meer van "hard disc", maar van "harde schijf". Toch wordt ook de bestuurs- en bedrijfstaal, de wetenschappelijke taal en de media overwoekerd door Engelstalige termen.

De spreker verklaart dat zijn fractie achter de resolutie staat en dat zij begaan zijn met deze problematiek. Zo had de spreker, met de steun van zijn fractie, reeds tijdens de vorige legislatuur er bij de toenmalige voorzitter van het Vlaams Parlement op aangedrongen om in de schoot van de toenmalige Vlaamse Raad een werkgroep "taalzorg" op te richten. Daarbij had hij erop gewezen dat naast de opmars van Engelstalige woorden, de Nederlandse taalbeheersing van de Vlamingen door dialectische invloeden ook veel slordigheden bevat. In het onderwijs bespeurt hij nog weinig aandacht voor de fierheid over de eigen taal. Bovendien zou het aanzien van onze taal er bij winnen als de politieke leiders het voorbeeld zouden geven. De bedoeling was dat deze werkgroep aandacht zou schenken aan de taalzorg in de meest ruime betekenis van het woord, zowel naar het juiste gebruik van het Nederlands, de corpus-zorg, als naar de status-zorg voor de taal, het aanzien van de taal. Het werkgroep-initiatief ging dus verder dan het voorliggende voorstel van resolutie. De spreker wenst nog te beklemtonen dat de overheid op dit vlak een belangrijke rol dient te vervullen.

Daarop wordt een amendement ingediend van de heer Gilbert Vanleenhove, de heer Tuur Van Wallendael, mevrouw Nelly Maes en mevrouw Mieke Van Hecke en de heer Chris Vandenbroeke, dat ertoe strekt een derde streepje toe te voegen met als tekst : "(het Vlaams Parlement) drukt zijn voornemen uit om via de Interparlementaire Commissie van de Nederlandse Taalunie initiatieven te ontlokken met het oog op het ontwikkelen van actiegerichte voorstellen om de zorg voor en de beheersing van het Nederlands te bevorderen in overheidsorganen, onderwijs, bedrijfsleven, media enzovoort" (Stuk 149/2). Een indiener licht toe dat de Taalunie het best geplaatste instrument is om terzake initiatieven te nemen en om eventueel in haar schoot een dergelijke werkgroep op te richten. Bovendien kan de taalzorg en de taaloverwoekering ook een belangrijk thema worden voor een van de themazittingen die vanaf volgend jaar met het nieuwe systeem van rapporteurs in de Taalunie zullen worden georganiseerd.

– Een *tweede* spreker sluit zich ook aan bij het voorstel van resolutie maar wenst niet zo ver te gaan door te stellen dat de Nederlandse taal verloedert. Zij meent dat het taalbewustzijn in Vlaanderen groter is dan in Nederland, vooral in het mediagebeuren. Zo prijst zij vooral het belang dat men steeds gehecht heeft aan de taalnorm bij de BRTN. Dat is niet zo in Nederland.

Zij beaamt dat de slordigheid van het taalgebruik toeneemt en wijt dit aan een vorm van gemakzucht bij de Vlaming. Er is een mengtaal ontstaan tussen het dialect en het Algemeen Nederlands (AN) dat zij bestempelt als een taal van de Vlaamse soap. Het is noch een dialect, noch AN. Zij wil ook niet spreken over een Vlaamse taal, maar wel over bijvoorbeeld het Antwerps en dergelijke. Door onze taal "Vlaams" te noemen, neemt men afstand van het standaard-Nederlands. Zij pleit voor het consequent propageren van het AN zodat ook migranten deze standaardtaal kunnen verwerven. De migranten in Vlaanderen kunnen zich sneller uitdrukken in een dialect dan in het AN. Op dit vlak heeft Nederland wel een voorsprong op Vlaanderen. Zij vervolgt dat men niet alles wat tot de subcultuur van de jongeren behoort, moet beschouwen als taalverloedering. Het gaat er immers bij de jongeren om er bij te horen. Het eigen jongerentaaltje is daar een uiting van en zal men niet kunnen veranderen. Dat gaat ook samen met modeverschijnselen. Zij vindt het gevaarlijker dat het Nederlands niet meer consequent gebruikt wordt in wetenschappelijke publicaties. Daardoor verarmt men de eigen taal en maakt men ze op termijn minder soepel en bruikbaar waardoor het moeilijker wordt om nog in het Nederlands gestelde wetenschappelijke publicaties te verspreiden.

– Een *derde* spreker steunt het voorstel van resolutie en wenst te beklemtonen dat het voorstel van resolutie zeer terecht spreekt over het vermijden van "misplaatste" vertaalwoorden. Als er voor een vreem woord een goed en correct Nederlands woord bestaat, dan moet men dit ook gebruiken. Zij heeft het moeilijk met de dwang om sommige vreemde woorden te vertalen in het Nederlands. Zij neemt het voorbeeld van de scheepsvaarttaal die in de hele wereld vele Nederlandstalige termen bevat. Waarom kan dan de computertaal niet het Engels zijn ? Het gebruik van de vreemde taal moet volgens de spreker een dynamisch gebeuren zijn, waarbij na een zekere evolutie bepaalde termen opgenomen worden in het normale taalgebruik.

– Een *vierde* spreker sluit zich aan bij de voorgaande sprekers, vooral voor wat het slordige taalgebruik in het Vlaams Parlement zelf betreft. Anderzijds stelt zij dat taal ook relatief is. Taalaanpassingen zijn niet altijd beter. Zij verwijst daarbij naar de nieuwe spelling waarin wijzigingen zijn opgenomen die haar storen. Zij vindt de tekst van het voorstel van resolutie "bij aankondigingen van activiteiten die door de Vlaamse overheid gesubsidieerd of georganiseerd worden" te vergaand en vraagt om deze woorden te schrappen. Zij vraagt zich af of dit dan op straffe van intrekking van de subsidie aan de betreffende organisatie gebeurt. Zij stelt bovendien dat het woord "misplaatst" moeilijk definieerbaar is. Wat voor de een aanvaardbaar is, zal voor de ander totaal misplaatst zijn.

Verscheidene leden pleiten voor het behoud van de voorliggende tekst. Een lid verduidelijkt dat het woord "misplaatst" een duidelijke aanwijzing is om, waar het kan, de dingen met de eigen taal te benoemen. Dit betreft ook een vorm van creatief omgaan met de eigen taal zonder direct over te gaan naar een andere taal. Een indiener van de resolutie voegt daaraan toe dat het ook een kwestie is van mentaliteit waarbij men afstapt van de luie houding en creatief bezig is met taal.

Mevrouw Kathy Lindekens, mevrouw Mieke Van Hecke en de heren Gilbert Vanleenhove en Chris Vandenbroeke dienen daarop een amendement in dat ertoe strekt in het derde streepje de woorden "gesubsidieerd of" te schrappen (Stuk 149/2). Daarmee komt men tegemoet aan de opmerking dat een intrekking van subsidies geen straf kan zijn bij het gebruik van misplaatste vertaalwoorden.

De spreker vervolgt dat het voorliggende voorstel van resolutie een generatieconflict in zich houdt. Jongeren van vandaag worden groot in een andere cultuur die gekenmerkt wordt door internationalisering mede door toedoen van film, muziek en andere media. Deze jongerencultuur kan men niet wegcijferen door hen een verbod op te leggen om een aantal zaken nog te benoemen. Zij wijst op het gevaar van uitsluiting van jongeren als men dit specifieke taalgebruik van de jongeren zou negeren of verbieden. Vele Engelstalige woorden dienen bij deze jongeren als paswoord voor die internationale jongerencultuur. Een letterlijke vertaling van vele van deze woorden naar het Nederlands houdt geen rekening met deze jongerencultuur, met de sfeer daarrond en zou zelfs moraliserend overkomen. Het initiatief "responsible young drivers", om het rijgedrag onder invloed af te keuren, moet jongeren in een bepaalde omgeving bereiken, maar zou volgens de spreker na vertaling in "verantwoordelijke jonge bestuurders" eerder betuttelend overkomen waardoor het zijn doel zou missen.

III. STEMMING

Beide amendementen en het gecorrigeerde en geamendeerde voorstel van resolutie worden met eenparigheid van stemmen aangenomen.

De verslaggever, *De voorzitter,*

Gilbert VANLEENHOVE Louis BRIL

TEKST AANGENOMEN DOOR DE COMMISSIE

Het Vlaams Parlement,

– gelet op de expliciete bevoegdheid van het Vlaams Parlement inzake de bescherming en de luister van de taal ;

– gelet op de groeiende taalverloedering van het Nederlands waaraan dringend een halt moet worden toegeroepen ;

– verzoekt de Vlaamse regering om, minstens in officiële en semi-officiële publikaties en teksten evenals bij aankondigingen van activiteiten die door de Vlaamse overheid georganiseerd worden, voor een correct taalgebruik zonder misplaatste "vertaalwoorden" te zorgen ;

– drukt zijn voornemen uit om via de Interparlementaire Commissie van de Nederlandse Taalunie initiatieven te ontlokken met het oog op het ontwikkelen van actiegerichte voorstellen om de zorg voor en de beheersing van het Nederlands te bevorderen in overheidsorganen, onderwijs, bedrijfsleven, media enzovoort.